

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XLIII. Rursus de Ecclesia Bethleemitica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

olim contigerat, memoriam honoravit. Atque hæc loca magnifico cultu exornans, simul nomen matris suæ, cujus operâ ac ministerio tantum bonum humano generi procurabatur, ad æternam posterorum memoriam consecravit.

CAPUT XLII.

Quomodo Helena Augusta Constantini mater, Bethleem orandi causâ profecta, has Ecclesias edificavit.

NAm cum illa debitum piæ affectionis munus Deo omnium Regi persolvere decrevisset, & pro filio suo tanto scilicet Imperatore, ac pro filiis ejus Cæsaribus Deo carissimis, nepotibus suis, gratias cum supplicationibus agendas sibi esse statuisset; quamvis affectâ jam ætate, tamen juvenili animo properavit; mulier singulari prudentia; ut terram veneratione dignam perlustraret, & Orientis provincias, urbisque ac populos cum regali quadam sollicitudine ac providentia inviseret. Postquam verò Servatoris nostri vestigia debito cultu venerata est, prout olim Propheticus sermo prædixerat: Adoremus, inquit, in loco ubi steterunt pedes ejus: continuo pietatis suæ fructum posteris etiam dereliquit.

2fal. 131.

CAPUT XLIII.

Rursus de Ecclesia Bethleemica,

TEnim Deo quem adoraverat, duo statim templa dedicavit: alterum ad speluncam in qua natus est Dominus: alterum in eo monte, ex quo in cælum ascenderat. Nam & Emanuel, quod est nobiscum Deus, sub terra pro nobis nasci sustinuit; & locus nativitatis ipsius, Bethleem ab Hebræis est appellatus. Ideoque Dei amantissima Augusta, Deiparæ Virginis partum eximiiis monumentis ornavit; sacram illam speluncam omni cultus genere illustans. Nec multo post Imperator eandem Domini nativitatem regalibus donariis honoravit; variis ex auro & argento monumentis, velisque acupictis, matris suæ cumulans magnificentiam. Præterea Imperatoris quidem mater in memoriam Ascensionis Christi omnium Servatoris, in monte Olivarum sublimia exstruxit ædificia; in ipso montis vertice sacram erigens ædem cum templo. Hic porro Servatorem omnium Christum, arcanis my-

ρείας μνήμῳ σεμνῶν καὶ ταῦτα ἡμεῖς κάλως ἐτίμα. Ἐπεὶ αὐτὸς μνηστὴρ, ἢ ἑστῆτοσιν ἑὸν τῷ τῷ ἀνθρώπων διηκονεῖτο βίαι, διακονῶν τὴν μνήμῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΒ.

Οτι Ἑλίνη ἡ βασίλισ ἡ Κωνσταντίνου μήτηρ, εἰς τὴν πόλιν ἔρχομένη ταύτας ἐκοδόμησεν.

ΕΠειδὴ ἡ αὐτὴ τῷ παμμεσοῦσι Θεῷ τῆς εὐσεβείας διαθέσεως ἀποδείξει ἔργον ἐποίησατο, ὑφ' ἧ ὡς τε βασίλισ τοσούτων παισὶ τε αὐτῶ καίσαρσι Θεοφιλεστάτοις τῆς ἐκγόνοισ, τὰ χαλεπήματα δεινὰ αὐτοῦ διὰ τῶν ἀποπληρώσαι. ἦκε δὴ ἀπειροδάστα καὶ κῶς ἡ πρέσβευς, ὡς ἐβαλλήσῃ Φρονήσῃ τῆς ξιάγασον ἀνισορήσασα γῆν, ἐβήτη τεταταῖα δῆμας ὁμῆ καὶ λαὸς βασιλικῶ προσημαῖ ἐποψομήν. ὡς ἡ τοῖς βήμασι τοῖς σὺν τῆν πρέπασαν ἀπεδίδου προσημαῖα, ἀλλεθως Προφητικῶ λόγῳ Φανί, προσημαῖ σαμῆρ εἰς τὸν τόπον ἔ ἐσησαν οἱ πόδες αὐτῆς οἰκείας εὐσεβείας καρπὸν ἡ τοῖς μετέπειτα ᾠδαρχήμα κατελίμπεσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΓ.

Ετι περὶ ἐκκλησίας ἐν Βηθλεέμ.

ΑΥτῆκα δ' αὖν τῷ προσημαῖα Θεῷ ἀνεὼς ἀφίερον. τὸν μὲν πρὸς τῆς γῆσεως ἀντῶ. τὸν δ' ἐπὶ τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ καὶ γὰρ ἡ γῆσιν ὑπὸ γλῶσφῳ ὁ μετ' ἡμῶν Θεοῦ ημῶς ἠνέχετο. καὶ τόπος αὐτῆς οὐρανοῦ γῆσεως, ὀνομασί παρ' Ἑβραίων ἡ Βηθλεέμ ἐκρητύητο. διὸ δὲ βασίλισ ἡ Θεοσεβέστα Θεοτόκῃ τὴν κύσιν μνήμασι Σαυμασῶν τεκόσμαι, παντοῖως τὸ τῆδε ἱερὸν ἀντῶν Φοδρῶσῃ βασιλεὺς ἡ μικρὸν ὑπεροῖ βασιλικῶσιν ἀναθήμασι ταύτην ἐτίμα. τοῖς δὲ ἡ γύρου καὶ χερσοῦ καμηλίσι, ᾠδαπέσῃσιν τε ποικίλοισ τὰς τ' μνηστὸς ἐπαύξῃσιν Φιλαδέλφειας. πάλιν δ' ἡ μὲν βασιλέως μνήμας τῆς ἔρανης πορείας τῆς τῶν ὅλων σωτήρος, ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν ὄρους τὴν μνήμην ἐπηρμένῃσιν κοδομῆσιν ἀνύδου ἀνω πρὸς τὰς ἀεραμῆσιν ᾠδα τὴν ἔ παντοῖς ὄρεσ κορυφῆν, ἱερὸν οὐρανοῦ κλησίας ἀνεΐρεσῃσιν, νεῶν τε καὶ ἀναθήμασιν ἀνύδου.

ἀληθῆς κατέχει, ἐν αὐτῷ ἀντὶ τῆς αὐτῆς Δια-
στάτας μὲν τὰς ἀπορήτους τελετάς τὸν τῆς
ἄλλων σαλῆρα. βασιλεὺς ἢ κἀνταῦθα παν-
τοίσι ἀναθήμασί τε καὶ κόσμοις τὸν μέγαν ἐγέ-
ρασε βασιλέα. Ἐδὴ δὲ δύο ταῦτα μνήμης ἐπά-
ξια αἰώνις, σεμνὰ καὶ ἀεκαλλῆ καὶ διερώματα,
ἃ τὸν μυστικῶν ἀντὶ τῶν Ἑλένη Ἀυγύστα Θεῶ
τῆς αὐτῆς σωτηρίαι, Θεοφιλεῖς βασιλέως Θεο-
φιλῆς μητρη, ἐυσεβῆς τεκμηρία διαθέσεως
ἰδού, δεξιὰν αὐτῆ βασιλικῆς Ἰερασίας τῆ
παιδὸς ἀσφαλομένη. καρπὸν δ' ἐπάξιον ἢ
πρέβους οὐκ εἰς μακρὰν ἀπελάμβανεν ἀγα-
θοῖς μὲν ἀπασὶ τὸν πάντα τῆς ζωῆς χρόνον ἐπ' **B**
αὐτῆ γήραος ἐδῶ διαπεραναμένη. λόγοις δὲ
καὶ ἔργοις τῶν σωτηρίων ἀσφαλομένων ἐυθα-
λαῖς ἀσφαλομένη καρπῶν. κἀπειθ' ἔτω βίον
ἐυσταλῆ καὶ ἀλυτον, σώματος ὁμοῦ καὶ ψυχῆς ἐν
ἐρρωμένῳ φρονήματι διανύσασα. ἐφ' οἷς καὶ
τέλει ἐυσεβείας ἐπάξιον, ἀγαθῶν τε ἀσφα-
λοῦσθαι καὶ ἐπὶ τῷ παρόντος ἐυελοῦ βίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΔ.

Περὶ μεγαλοφυκίας καὶ ἐυποιίας τῆς Ἑλένης.

Tὴν γὰρ τοι σύμπεσαν ἐὼν μεγαλο-
πρεπεία βασιλικῆς Ἰερασίας ἐμμελ-
θεῖσα, μυρία μὲν ἀδρός τοῖς καὶ πόλιν ἐδω-
ρεῖτο δήμοις, ἰδία τε τῶν ἀερισίωντων ἐκάστω
μυρία ἢ τοῖς στρατιωτικοῖς ἑτάμασι δεξιὰ με-
γαλοπρεπεί δένεμε. πλείστα δ' ὅσα πένησι
γυμνοῖς καὶ ἀσφειστοῖς ἐδίδου. τοῖς μὲν, χρη-
μάτων ὅσους ποικίμενη. τοῖς δὲ, τὰ πρὸς τὴν
τῆς σώματος σκέπην δαψιλῶς ἐπαρκέσσα' ἐ-
τέρας ἀπῆλλατῆς δεσμῆν, μέγαλλον τε κακο-
παθεία ταλαιπωρημένους. ἠλευθέρους τε πλεο-
κλιμένους καὶ πάλιν ἄλλους Ἰερασίας ἀνεκα-
λεῖτο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕ.

Ὅπως ἰλασθῆναι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συνέχετο ἡ Ἑλένη.

Tοῖσι τοῖς δὴ ταλαμπρωμένη, ἐδὲ τῆς
πρὸς τὸν Θεὸν ὁσίας καταλιγώρει.
φοιτῶσαν μὲν αὐτὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆ
Θεῶ διὰ παντός ὁρᾶσθαι παρέχευσα.
λαμπροῖς δὲ καλοκοσμησά κειμηλίοις
τῆς εὐκτηρίας οἴκους. μὴ δὲ τῆς ἐν ταῖς
βραχυτάταις πόλεσι παρερῶσα ναῦς. ἦν
ὡρᾶν τῆς θαυμασίαν, ἐν σεμνῇ καὶ ἐυ-
σταλῇ ἀεκαλλῇ τῷ πλήθει σωμαγελαζομέ-

A fterius discipulos suos in ipsa spelunca
initiasse, verax testatur historia. Imper-
ator verò hoc etiam in loco, variis or-
namentis ac donariis summum omnium
Regem veneratus est. Atque hæc duo
augusta ac pulcherrima monumenta,
immortali memoria digna in duabus sa-
cris speluncis, Helena Augusta, reli-
giosi Imperatoris mater religiosissima,
piæ devotionis argumenta Deo Serva-
tori suo dedicavit, cum filius Imperia-
lis potentia subsidium ei conferret.
Nec multò post grandæva mulier di-
gnum laboribus suis præmium retulit.
Nam cum totum vitæ suæ tempus usq[ue]
ad prima senectutis limina in summa fe-
licitate traduxisset, & divinorum man-
datorum uberes fructus tum verbis
tum operibus protulisset; ac propterea
vitam doloris expertem cum summa
mentis & corporis sanitate peregrisset,
tandem exitum pietati suæ convenien-
tem, & mercedem bonorum operum
in hac etiam vita à Deo consecuta est.

CAPUT XLIV.

De magnitudine animi & beneficentia
Helena.

Quipe dum totum Orientem
cum regali magnificentia pera-
grat, tum civitatibus, tum privatis qui
ipsam adibant, innumera beneficia ac-
ceperunt contulit: innumera quoque
militaribus numeris liberali manu dis-
tribuit. Pauperibus autem ac nudis &
omni ope ac solatio destitutis quam-
plurima donavit; illis pecuniam, his
vestem, ad tegendam corporis nudita-
tem prolixè suppeditans. Alios item
vinculis, aut metallorum ærurnis af-
flictos exsolvit, quosdam violentia po-
tentiorum oppressos liberavit: nonnul-
los etiam ab exilio revocavit.

CAPUT XLV.

Quomodo Helena in Ecclesiis religiose ver-
sata sit.

Hujusmodi operibus cum ma-
gnam sibi gloriam comparasset,
pietatem erga Deum minime negle-
xit: Nam & assidue, cunctis videnti-
bus, in Ecclesiam ventitabat, & sacras
ædes eximiis ornamentis decorabat, ne
minimarum quidem urbium facella
despiciens. Itaque videre erat mu-
lierem profus admirabilem, mode-
sto ac decenti habitu unà cum reliqua
multitudine versantem, suamque